

เศรษฐกิจพอเพียงกับความสมดุล

ปัญหาความสมดุล ความไม่พอเพียง ไม่พอดีต่างๆ ที่เกิดขึ้นในประเทศไทย หากไม่มีบทบาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทั้งพระราชดำรัสที่พระราชทานคำแนะนำ ทรงเตือน ทรงสนับสนุน และโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่ทรงริเริ่ม ความไม่สมดุลเหล่านั้นจะทวีความรุนแรงมากกว่าที่เป็นในปัจจุบัน

ทุกวันนี้ความไม่สมดุลของไทยยังคงมีอยู่ แม้ตัวเลขทางเศรษฐกิจของไทยจะดี ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) และผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศต่อหัว (GDP per Capita) มีแนวโน้มดี สูงขึ้น เศรษฐกิจที่เคยพึ่งพิงการผลิตในภาคเกษตรเป็นหลักได้ปรับโครงสร้างไปสู่เน้นภาคอุตสาหกรรมมากขึ้น ไทยสามารถบรรลุเป้าหมายด้านการลดปัญหาความยากจนและความหิวโหย โดยสามารถลดสัดส่วนประชากรยากจนลงเหลือร้อยละ 9.8 ได้ใน พ.ศ. 2545 ซึ่งดีและเร็วกว่าเป้าหมายที่ MDG กำหนดให้ลดสัดส่วนประชากรยากจนลงครึ่งหนึ่งคือ ร้อยละ 13.6 ใน พ.ศ. 2558

แต่การเติบโตอย่างรวดเร็วได้ก่อปัญหาความไม่สมดุลในหลายมิติ ที่ต้องการแก้ไขอย่างจริงจัง ได้แก่ ความไม่สมดุลด้านการกระจายรายได้ ความไม่สมดุลในการใช้และการดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความไม่สมดุลของการพัฒนาเมืองและชนบท ปัญหาค่านิยม คุณธรรม และศีลธรรมที่เสื่อมลง ทำให้รากฐานของไทยขาดความมั่นคงเมื่อต้องเผชิญกับวิกฤติต่างๆ ทั้งจากปัจจัยภายในและภายนอก

ไทยต้องเผชิญกับวิกฤติการณ์ระดับโลกหลายครั้ง เช่น วิกฤติน้ำมันโลก พ.ศ. 2516 ราคาน้ำมันสูงถึง 3-4 เท่า วิกฤติต้มยำกุ้ง พ.ศ. 2540 เศรษฐกิจไทยตกต่ำถึงจุดต่ำสุด 5-6 ไตรมาส วิกฤติซบิโพรม พ.ศ. 2551 การส่งออกลดลง และ GDP ตีลบร้อยละ 4.2 แสดงให้เห็นว่าไทยยังขาดภูมิคุ้มกันด้านทุนกระแสโลกาภิวัตน์ที่ดีพอ และขาดความสมดุลภายในอยู่มาก และน่าเป็นห่วงว่าความไม่สมดุลจะยังคงรุนแรงสืบต่อไปจากวิกฤติปัจจุบัน

นอกจากนั้นยังมีปัญหาใหม่ๆ ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของโลกให้ต้องเผชิญอยู่อีกมากและมีแนวโน้มที่จะทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องมีสติ ปัญญา และความรอบคอบในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ที่มุ่งเน้นให้การพัฒนา มีความสมดุลและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม โดยไม่ยึดติดตัวเลขผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) เป็นเครื่องมือในการประเมินเพียงอย่างเดียว โดยละเลยคุณค่าที่แท้จริงในชีวิต จนเกิดความไม่สมดุลและขาดจิตสำนึก (Mind set) ที่ต้องมีความรู้ คู่คุณธรรมที่จะพิจารณาเรื่องต่างๆ ด้วยความมีเหตุผลมีผล ความพอประมาณ และมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี

“...การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้น ต้องสร้างพื้นฐาน คือความพอมีพอกิน พอใช้ ประชาชนส่วนใหญ่เป็นเบื้องต้นก่อน โดยใช้วิธีการและอุปกรณ์ที่ประหยัด แต่ถูกต้องตามหลักวิชา เมื่อได้พื้นฐานมั่นคงพร้อมพอสมควรและปฏิบัติได้แล้ว จึงค่อยสร้างค่อยเสริมความเจริญและฐานะเศรษฐกิจขั้นสูงขึ้นไปโดยลำดับต่อไป หากมุ่งแต่จะทุ่มเทสร้างความเจริญ ยกเศรษฐกิจขึ้นให้รวดเร็วแต่ประการเดียว โดยไม่ให้แผนปฏิบัติการสัมพันธ์กับสภาวะของประเทศและของประชาชนโดยสอดคล้องด้วย ก็จะเกิดความไม่สมดุลในเรื่องต่างๆ ขึ้น ซึ่งอาจกลายเป็นความยุ่งยากล้มเหลวได้ในที่สุด ดังเห็นได้ที่อารยประเทศหลายประเทศกำลังประสบปัญหาเศรษฐกิจอย่างรุนแรงในเวลานี้...”

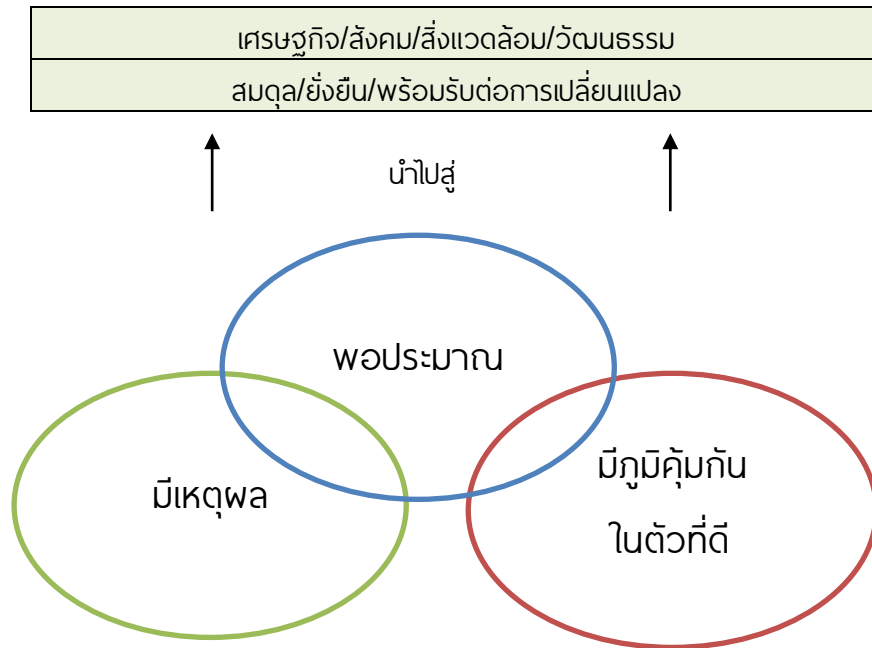
พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วันพฤหัสบดี ที่ 18 กรกฎาคม 2517

เศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy)

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ความรู้	คุณธรรม
มีสติปัญญา รอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง	ซื่อสัตย์ สุจริต ขยัน อดทน สามัคคี แบ่งปัน

คำนิยาม

ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไป และไม่มากเกินไป ยึดใด้บนขาของตนเอง โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น

ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ ในระยะสั้น และระยะยาวอย่างรอบคอบ

การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบ และการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ ของสถานการณ์ต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผน และความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ

เงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้างประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต ไม่โลภ และไม่ตระหนี่

การปฏิบัติตามปรัชญาความพอเพียง คือ ทำให้การใช้ชีวิตและการพัฒนา มีความสมดุลและยั่งยืน พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม

แนวทางปฏิบัติในการดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืน ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1. มองการณ์ไกลในการบริหารจัดการและตัดสินใจในเชิงนโยบาย ไม่มุ่งหวังกำไรระยะสั้นแต่เพียงอย่างเดียว แต่คิดถึงผลกระทบในระยะยาว โดยรวมถึงการคาดการณ์ถึงสถานการณ์ การเปลี่ยนแปลงในอนาคต และลงทุนในการเตรียมองค์กรให้พร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงนั้น
2. ให้ความสำคัญแก่พนักงานอย่างเป็นรูปธรรม โดยมีการรักษาและพัฒนาพนักงานอย่างต่อเนื่อง แม้นยามวิกฤต นอกเหนือจากนี้แล้วยังให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้บริหารระดับสูงจากภายในองค์กรอีกด้วย
3. ให้ความสำคัญกับการรักษาผลประโยชน์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของธุรกิจทั้งหมด รวมถึงประชากรและสังคมในอนาคตอย่างเป็นรูปธรรม ถึงแม้ว่าในบางกรณีการรักษาผลประโยชน์ดังกล่าวอาจจะหมายถึงค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นก็ตาม
4. ให้ความสำคัญต่อการพัฒนานวัตกรรมทุกมิติขององค์กรอย่างต่อเนื่อง ไม่จำกัดอยู่เพียงนวัตกรรมในผลิตภัณฑ์หรือการให้บริการที่เกิดจากหน่วยงาน Research & Development แต่เพียงอย่างเดียว
5. ใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
6. พัฒนาเทคโนโลยีในการผลิตหรือให้บริการที่มีประสิทธิภาพ แต่ราคาไม่สูง โดยเฉพาะเทคโนโลยีที่เกิดจากภูมิปัญญาไทย
7. ขยายธุรกิจอย่างค่อยเป็นค่อยไป เมื่อพิจารณาอย่างรอบคอบแล้วเท่านั้น ถึงแม้ว่าการกระทำดังกล่าวจะจำกัดโอกาสในการสร้างกำไรระยะสั้นขององค์กรก็ตาม
8. บริหารความเสี่ยงโดยการมีผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย ตลาดที่หลากหลาย และการลงทุนที่หลากหลาย โดยอยู่บนพื้นฐานของความจริง
9. แบ่งปัน รวมถึงการแบ่งปันองค์ความรู้ที่มีกับคู่แข่งหรือองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาตลาดและผลประโยชน์ที่ตกแก่ผู้บริโภคและสังคม
10. มีวัฒนธรรมองค์กรที่แข็งแกร่ง โดยมีจริยธรรม ความอดทน ความขยันหมั่นเพียร และนวัตกรรมเป็นค่านิยมร่วมพื้นฐาน

ที่มา: ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับสังคมไทย, 2554, ศูนย์ศึกษาเศรษฐกิจพอเพียง, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (Nida)